

ΕΠΙΚΑΙΡΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

Η ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ

Η Πρωτομαγιά κατά την αρχαιότητα. Τα Άνθεστέρια. Η «Μαΐουμα» των Ρωμαίων. Οργια και άκολλασες. Η Πρωτομαγιά στο Βυζάντιο. Η πρώτη Μαΐου κατά τὸν Μεσαίωνα. Πόδες προέβλε η συνήθεια τῶν πρωτομαγιάτικων στεφάνων. Ένας πρωτομαγιάτικος ποιητικός διαγωνισμός στην Τουλούζη. Ο χρυσός μενεζές. Η γενναδιωρία τῆς Κλεμάνς Ίζώρ. Η Πρωτομαγιά σήμερα. Η τέσσερες Ἑλληνικές Πρωτομαγίες.

Ὁ Μάης ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἦταν τὸ σύμβολο τῆς ἀνοίξεως καὶ τῆς νεότητος, ἡ ἐποχὴ τῶν ἐρωτικῶν καὶ τῆς ποιήσεως, ἡ χαρὰ τῆς ζωῆς.

Τὸν Μάϊον γιορτάζει καὶ πανηγυρίζει ἡ φύσις, τὸν πρώτη ἡμέρα τοῦ μηνὸς Μαΐου εἶνε ἡ ἡμέρα τῆς εὐροῆς τῶν λουλουδιῶν.

Γιορτῆς τῶν ἀνθέων εἶχαν καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνας, μετὰ τὰ Ἀνθεστέρια, κ.λ.π.

Οἱ Ρωμαῖοι πάλι γιορτάζαν ὅλο τὸν μῆνα τοῦ Μαΐου τὴν εὐροῆ τῶν Majuma (Μαϊουμά). Ἡ γιορτὴ αὕτη ἦταν ἀφορισμένη στὴν Ἀφροδίτη, τὴν Θεὰ τοῦ Ἔρωτος καὶ τὸν Θεοῦ τοῦ ρουαίου, τὸν Διόνυσο, καὶ εἶχε τὴν ἀρχὴ τῆς ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο καὶ τὴν Φοινίκην.

Κατὰ τὰς εὐροῆς τοῦ Μαϊουμά, ἐδιδάσκοντο μεγάλα ποσὰ στὴν Ρώμην, γὰρ νὰ διασκεδάσει ὁ λαός.

Κατόπιν ἡ εὐροῆ τοῦ Μαϊουμά ὀνομάστηκε Floralia, ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸ Ἀνθεστέρια.

Μερικοὶ θίως ἀρχαιολόγοι ἔχουν τὴν ἰδέα, ὅτι μόνον ἡ πρώτη ἡμέρα τοῦ Μαϊουμά ὀνομαζότανε Floralia.

Σιγὰ-σιγὰ ὅμως ἡ γιορτὴ αὕτη τῶν ἀνθέων, τοῦ Μαϊουμά καὶ τὰ Ἀνθεστέρια, κατάντησαν γιορτὴς ἀκόλασις καὶ πάσης ἀνηθιότητος. Τόσο πολὺ μάλιστα πὺ καίτοις σοφὸς Ἕλληνας ἀπὸ τὰς Συρακούσας εἶπε:

— Αἰσθύνεται κάθε σευνὸς ἀνήθην καὶ παραστὴ στὶς εὐροῆς αὐτῆς, εἶν ἰσοπέθη ὅτι σώζεται ἀκόμη στὴ Ρώμην καὶ ἴχως σευνόθητος.

Καὶ ὅμως ὁ δίκαιος καὶ ἐνάρετος Κάτων, ὅταν εἶπεν σὲ μίᾶ ἀπὸ τῆς γιορτῆς αὐτῆς καὶ εἶπαι ὅτι οἱ σωματρωτῆτες τὸν ντροπνόντουσαν ν' ἀρχίσουν τὴ γιορτὴ μπροστὰ τοῦ, προτίμησε νὰ φύγη, παρὰ νὰ σποήση τοὺς συμπολίτες τοῦ ἀπὸ τὴν ἀκόλαστο ἐκείνη τέφην.

Ἀπὸ τῆ Ρώμην τὴ γιορτὴ τοῦ Μαϊουμά, τὴν πήρε τὸ δικὸ μας τὸ Βυζάντιο. Περιορίστηκε ὅμως νὰ γιορτάζει μόνον στὶς δύο ἢ τρεῖς πρώτες ἡμέρες τοῦ Μαΐου.

Φαίνεται δὲ ὅτι κατὰ τὴν εὐροῆ αὕτη καὶ στὸ Βυζάντιο ἀρχίσαν νὰ γίνονται ἡ ἰδίε τῆς Ρώμης ἀκόλασις καὶ κακοήθειες καὶ γι' αὐτὸ ἡ ἐν Τροῦλῳ συνοδος ἀγάθουσι καὶ ἀπαγόρευσε τοῖς Χριστιανοῦς νὰ λαμβάνουν μέρος σ' αὕτη τὴ γιορτὴ. Ἔτσι ἡ εὐροῆ τοῦ Μαϊουμά διεκόπη σιγὰ-σιγὰ.

Ἀργότερα οἱ αυτοκράτορες Ἀρκαδίου καὶ Ἰουλιανὸς τὴν ἐπανέφεραν, κατὰ τὸ πρότον εἶνος τῆς αυτοκρατορίας τῶν, ἰπὸ τὸν ὄρον ὅμως τῆς εὐσημοσύνης καὶ τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὴν δημοσίαν ἡθικήν.

Τὴν ἐθέσεισαν διπλαθῆ, ὡς ποιητικὴ γιορτὴ τῶν λουλουδιῶν.

ἰμηνὴν τοῦ, μ' ἕνα τεράτιο πῆδημα, πέρασε τὰ στοιγιὰ, τοὺς πασάλους καὶ τὸ μικρὸ τοίχιμα πὺ περιέβαλε τὴ σπηνή, καὶ, μετὰ τὸ σταθὶ στὸ χεῖρ, τρομεροὺς καὶ θείους στὴν εμφάνισι, διέσχισε τοὺς ἔγχρους τοῦ, οἱ ὅποιοι, παραλίμνιοι, καταφοβισμένοι, οἶτε τὸλίμησαν νὰ σαλέψουν ἀπὸ τὴ θέα τοῦ!

Ἔνας βυζαντινὸς χρονικογράφος γράφει ὅτι, μετὰ τὸ κατόρθωσι τοῦ αὐτοῦ, ὁ Ἀνδρόνικος ἐπεχειροῦσε δύο φορὲς στὴ σειρὰ, στὸ στρατόπεδο τῆς Πελαγονίας νὰ δοκορονηθῶν τὸν αυτοκράτορα καὶ ὅτι ὁ Μανουὴλ ἐσοθήθη χάρις στὴν ἐπαγορήνησι τοῦ ἀνεψιῦ τοῦ Ἰουάνου. Μὰ δὲν πρόειτε νὰ ξεχνοῦμε ὅτι τὸ πρόσωπο αὐτοῦ ἦταν ἀβελόρος καὶ εὐδοκίας, δὲ ἔφερε θανάμιμο μῖσος κατὰ τοῦ Ἀνδρόνικου καὶ ὅτι δὲν ἦταν καθόλου ἀπίθω γιὰ νὰ ξενοίση τὸν ἔχθρο τοῦ, νὰ τὸν συκοφαντήσει ὅτι σινομοτίσειε κατὰ τοῦ αυτοκράτορος. Τὸ βέβαιο πάντως εἶνε ὅτι ὁ Ἀνδρόνικος ἐξερεθισμένος ἀπὸ τῆς ραδιοφωγίας καὶ τῆς μηχανοφωφίας πὺ ἐξικονοῦσαν διαρκὸς ἐναντίον τοῦ, ἐτοιμαζόταν νὰνανήση σ' αὐτῆς μετὰ τὴ βιασθέντα τοῦ χαρμητῆρος τοῦ. Μὰ μὲρα ὁ αυτοκράτορας, βλέποντάς τὸν νὰ χαιδεῖν τὸ ἄλογό τοῦ, τὸν ἐρώτησε γιὰτι περιπόταν τόσο τὸ ἄλογο τοῦ. Ἐτοίμαζομαι νὰ φύγω ἀπὸ δὲ, τοῦ ἀπάντησε ὁ Ἀνδρόνικος, ἀφοῦ πρῶτα θὰ κόψω τὸ κεφάλι τοῦ χειροτέρου μου ἔχθρου.

Ἔνας τέτοιος ἀνθρώπος ἦταν ἐκλιπόνους γι' ὅλους καὶ γι' αὐτὸ ὁ Μανουὴλ, ἀκολούθησάν τῆς ἐποδείξεις τῶν ἔχθρων τοῦ, ἐπέσειθι στὸ τέλος ὅτι θὰ ἦταν φρόνιμο νὰ φυλάξω τὸν Ἀνδρόνικο. Ἔτσι μὰ μὲρα ὁ Ἀνδρόνικος σινοελήφθη καὶ ἐστράθη στὴν Κωνσταντινούπολι, ὅπου τὸν ἐφυλάκισαν, μετὰ ἀλλοσοβέναν τὰ λόδια τοῦ καὶ μετὰ τὴν πῶ σιηνὴ ἐπίβλεψη σ' ἕνα ἀπὸ τοὺς πύργους τοῦ παλατιοῦ...

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ Ἡ δραματικὴς ἀποδράσεις τοῦ Ἀνδρόνικου.

Ἄλλὰ μετὰ ὅλες τῆς αὐστηρότητες τῶν δύο αυτοκρατορῶν, ἡ γιορτὴ πήρε πάλι τὸν κατῆφορο τῶν Ρωμαϊκῶν ὄργων. Ἔτσι ἀνακατήσαν καὶ πάλι, τέσσαρα χρόνια μετὰ τὴν ἐπαναφορὰ τῆς, νὰ τὴν ξανακαταργήσουν.

Τὸν Μεσαίωνα στὴ Δύσι, γιορταζότανε ἡ πρώτη Μαΐου, ὡς ἡμέρα τῆς ἐλέσεως τῆς Ἀνοίξεως καὶ κατὰ παλιὸ ἔθιμο ἔφερε ὅλο καὶ ὅλες, τὴν ἡμέρα αὕτη νὰ πάνε στὶς ἔσοχες, νὰ κόψουνε λουλουδία, νὰ πανηγυρίσουν καὶ νὰ γλεντήσουν.

Σώζεται ἀκόμα ἕνα ἀρχαῖο τραγοῦδι τῆς Μεσαιωνικῆς Πρωτομαγιάς:

Στὰ λουλουδία τοῦ ἀγοῦ νὰ μοῦ δώσουν ἀμορφιά, ἔναν ἔμνο θε νὰ πᾶ, ἔναν ἔμνο μὰ φορὰ, καὶ τὴν ἀγαθότητὰ τους...

Τὴ νύχτα δὲ πρὸ τῆς ἀνατολῆς τῆς πρώτης Μαΐου, φύτευαν κλάδους δένδρων ἔξω ἀπὸ τῆς πόρτες ἐκείνων τοὺς ὁποίους ἀγαποῦσαν ἢ ἐκτιμοῦσαν, ὡς σημεῖον εὐτυχίας. Μετὰ τὸν καιρὸ δὲ ἀντὶ νὰ φυτέυον κλάδους, κρημονῆν ἀνθη καὶ ἀπὸ αὐτὸ ἔχει τὸν ἄρχη τοῦ, τὸ σημερινὸ ἔθιμο νὰ κρημονῆν στεφάνια στὶς πόρτες καὶ στὰ μπαλκόνια τῶν σπιτιῶν.

Στὰ χρόνια τῆς θρησκοληψίας τὰ στεφάνια αὐτὰ τὰ εὐλογοῦσαν προηγουμένως. Ἐπάρχει μάλιστα καὶ σχετικὸν τροπάριον τῆς παλαιᾶς ἐκκλησίας τῶν Δυτικῶν, ἐξυμνοῦν τὸ ἀνθη.

Δόξα σὲ σὰς πὺ ἀναστηθήκατε ἀπὸ τὴ νεκρομένη γῆ Δόξα σὲ σὰς πὺ ἀνοίξατε τὸν δρόμο τῆς Ἀνοίξεως, ἐπὶ τῆς γῆς!...

Τὰ μαργατικά στεφάνια πρὶν τὰ κρημάσουν στὶς πόρτες τοὺς τὰ ἄγια.

Ἐπίσης κατὰ τὸν Μεσαίωνα στὴ Δύσι, τὴ πρώτη Μαΐου τὸ σωματεῖο τῶν χρυσοῦν προσέφερε στὴ Παναγία ἕνα ἀφιέρωμα, τὸ ὁποῖο λεγότανε «Tableau de Mai» καὶ τὸ ὁποῖο κρημονῆσαν στὶς ἐκκλησιαὶς τὴν πόρτα.

Στὴν Τουλούζη τῆς Γαλλίας, κατὰ τὸ 1328, ἐπὶ φιλομνοῦσι ἰδιώτες, σικνεκονοῦνον τὴν Πρωτομαγιά σ' ἕνα κίπο τῶν προσοτίων τῆς πόλεως καὶ καλοῦσαν μετὰ μὲ ἐγκάθλι τοὺς ποητῆς τῶν πόρις, γιὰ νὰ πῆ καθένας τοὺς τὸ καλύτερο τραγοῦδι τοῦ.

Ἐκείνος δὲ πὺ θ' ἀπῆγγελε τὸ καλύτερο ποίημα ἔπαινε ὡς βραβεῖο ἕνα χρυσὸ μενεζέ.

Ἡ πρὸς τοὺς ποητῆς ἐγκάθλιος ἦταν ἔμμετρη καὶ σὲ γλώσσα Προβηγκιανῆ γραμμένη.

Ὄνομαστηκε δὲ τὸ ποιητικὸ αὐτὸ πανηγυρῖ, ἐπειδὴ γινότανε τὴν ἡμέρα τῆς εὐροῆς τῶν λουλουδιῶν (Zeux Floraux), ὁν νὰ ποίμε ἀνθεστέρια.

Ἡ γιορτὴ αὕτη βάσταξε 200 περίπου χρόνια κ' ἔπαινε νὰ γίνετα στὰ 1490, ἐλλείπει χρομῶνον.

Τότε μὰ κόμησα, ἀπὸ παλιὰ οἰκογένεια τῆς Τουλούζης καταγοιμένη, ἡ Κλεμάνς Ίζώρ, ἐκληροδότησε στὴν πόλι τῆς Τουλούζης τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς περιουσίας τῆς γιὰ νὰ γίνετα ἡ γιορτὴ κάθε χρόνον.

Ἔτσι, μετὰ τὰ χρομῆτα αὐτὰ, χτίστηκε ἕνα μέγαρο, μέσα στὸ ὁποῖο γινότανον τοῦ λοιποῦ οἱ Πρωτομαγιάτικοι ποιητικὸι διαγωνισμοί. Τὸ ἔθιμο ἐξακολούθησε ὡς τὰ 1694, ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΑ'.

Καταργήθηκε ὅμως στὰ 1790 καὶ ξανασινεστήθη στὰ 1806, ἐπὶ Μεγάλου Ναπολέοντος.

Στὰ χρόνια μας ἡ Πρωτομαγιά ἐξακολούθει νὰ εἶνε ἡ εὐροῆ τῶν ἀνθέων. Πέρουν μάλιστα ἡ Ἑλλὰς εἶχε τὴν εὐτυχία νὰ γιορτάση... τέσσερες Πρωτομαγίες!

Μιὰ τὴν καθ' ἑαυτὸ Πρωτομαγιά, ἡ ὁποία δὲν γιορτάστηκε ἐπισήμως, γιὰτι ἔπαισε τὴν Μεγάλη Ββομάδα.

Λευτέρη τὴν ὀρθοσίταν ἰπὸ τοῦ Κράτους ὡς ἐπίσημο ἡμέρα τῆς Πρωτομαγιάς.

Τρίτη τὴν Πρωτομαγιά τῶν σικνητηρικῶν ἐργατιῶν

Καὶ τετάρτη τὴν Πρωτομαγιά τῶν Κομμουνιστῶν.

Νὰ τίς ἐκαστοτήσουμε λοιπὸν!...

